

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Yetmişinci inikat

9 . VI . 1944 Cuma

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	32	4. — Muamele Verkisi kanununun 10 n-	
2. — Havale edilen evrak	32	cu maddesine bir fıkra eklenmesine dair	
3. — Müzakere edilen maddeler	32	kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe Encü-	
1. — Millî piyanko idaresinin 1943 ma-		menleri mazbataları (1/180)	33:34
lî yılı bilâncosunun gönderildiğine dair		5. — Ordu uçaklarında bulundurulacak	
Başvekâlet tezkeresi ve Divanı Muhase-		demirbaş yiyecek hakkında kanun lâyihası	
bat Encümeni mazbatası (3/178)	32	ve Millî Müdafaa ve Bütçe Encümenleri	
2. — Askerî ve mülkî tekaüt kanunu-		mazbataları (1/97)	34:35
nun 3360 sayılı kanunla değiştirilen 3 neü		6. — Türkiye - Almanya arasında mev-	
maddesine bir fıkra eklenmesine dair ka-		cut Ticaret ve Tediye Anlaşmasının (I A)	
kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe Encümen-		listesindeki kontenjana munzam konten-	
leri mazbataları (1/222)	32:33	jan'ın kabulü hususunda teati olunan mek-	
3. — Başvekâlet teşkilâtı hakkındaki		tupların tasdikı hakkında kanun lâyihası	
4443 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve		ve Hariciye ve Ticaret Encümenleri maz-	
Bütçe Encümeni mazbatası (1/229)	33	bataları (1/218)	35

1. — SABIK ZABIT HULÂSASI

Ankara Belediyesi için İsviçreden satın alınacak otobüslere müteallik Anlaşma müddetinin 30 haziran 1943 tarihine kadar uzatılmasına;

Ankara Belediyesi tarafından İsviçre'den satın alınacak otobüslere müteallik mektupta mukavelenin akdi için tesbit olunan müddetin 31. XII. 1943 tarihine kadar uzatılmasına;

Türkiye ile İsviçre arasında Ticari mübade-

lelerin ve Tediyelelerin tanzimine ait Anlaşma ile merbutu protokol ve mektupların tasdikına ait kanun lâyhalarının birinci müzakereleri yapıldı. Cuma günü toplanılmak üzere inikada nihayet verildi.

Reis Vekili

Sivas

Ş. Günaltay

Kâtip

İsparta

K. Turan

Kâtip

Erzincan

B. K. Çağlar

2. — HAVALA EDİLEN EVRAK

Teklifler

1. — İdare Heyetinin, Büyük Millet Meclisi âzasının tahsisat ve harcırahları hakkındaki 1613 numaralı kanunun 1 nci maddesini muaddil 1757 sayılı kanuna ek kanun teklifi (2/44) (Bütçe Encümenine);

2. — İdare Heyetinin, Büyük Millet Meclisi 1944 malî yılı bütçesinde değişiklik yapılması

hakkında kanun teklifi (2/45) (Bütçe Encümenine);

Takrirler

3. — Seyhan Mebusu Gl. Naci Eldeniz'in, Arzuhal Encümeninin 17. V. 1944 tarihli Haftalık Karar cetvelindeki 1155 sayılı kararın Umumi Heyette müzakeresine dair takriri (4/26) (Arzuhal Encümenine);

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15

REİS — R. Canrtez.

KÂTİPLER : B. K. Çağlar (Erzincan), N. Baydar (Malatya).

REİS — Celse açılmıştır.

3. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Millî Piyango idaresinin 1943 malî yılı bilânçosunun gönderildiğine dair Başvekâlet tezkeresi ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası (3/178) [1]*

REİS — Millî piyangoya ait bir bilânço vardır. Bu, âzayı kiramın itilâma arz edilmek üzere tevzi edilmiştir. Arzu buyurursanız okuruz.

Y. ABADAN (Eskişehir) — Muhterem arkadaşlar, Divanı Muhasebat Encümeninin buradaki mazbatasında Millî Piyango idaresinin bilhassa varidat kaynaklarını idare ve işletme bakımından olan başarısını takdirle yadediyoruz. Ben huzurunuzda, Millî Piyango idaresinin bilhassa adeta ticari ve husussi bir teşebbüs gibi masraflarını kısmak hususundaki başarısından takdirle bahsetmek için söz almış bulunuyorum. O kadar tasarrufa riayet prensibinin bütün teşebbüslerimizde hâkim olması icabeden bir zamanda bu teşekkülün bu husustaki muvaffaki-

yetini kendi hesabıma bir örnek telâkki edecek mahiyette buldum. İdare edenleri maddi mükâfatla karşıladıklarına dair mazbatada bir şey göremedim, ben de bu teklifi yapacak değilim. Yalnız böyle muvaffakiyetli bir idarenin, herhalde onlara da beklenen, Encümenin takdir hissine sizin de iştirâk edeceğinizi umarak burada terceman olmak vazifesini ifa etmek istedim. Gerek Millî Piyango idaresini, gerek Maliye Vekâletini bu hususta tebrik etmek isterim, mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Başka söz isteyen var mı). Ruznamenin diğer maddelerine geçiyoruz.

2. — *Askerî ve Mülki Tekâüt Kanununun 3360 sayılı kanunla değiştirilen 3 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe Encümenleri mazbataları (1/222) [1].*

[1] 147 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.

[1] 149 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.

REİS — Heyeti umumiyesini müzakere ediyoruz.

MALİYE ENCÜMENİ M. M. A. MENDE-RES (Aydın) — Muhterem arkadaşlar, 25 fiili hizmet senesini dolduran memurların resen tekaüde sevkedilebilmelerini mümkün kılmak için tanzim edilen bu lâyhada Maliye Encümeni iki noktada değişiklik yapılmıştır. Birincisi; bu hükmün tatbikatını yalnız hizmetlerinden artık fayda memul olmıyan memurlara inhisar ettirmek.

İkincisi ise bu suretle tekaüde sevkedilecek memurların idarî kaza mercilerine müracaatlarını önlemek maksadıyledir. Bu ikinci maksat için Maliye Encümeni birinci maddenin sonuna bir fıkra ilâve etmiştir. Fıkra şudur: «Bu hususta takdir ve katî karar salâhiyeti kendilerini tâyin eden makamlara aittir».

Bütçe Encümeni bu son fıkrayı çıkarmış bulunuyor. Memurun hizmetinden fayda mamul olup olmayacağı meselesinin takdiri hiç şüphesiz o memuru istihdam eden daireye ait olması icabeder. Bu hüküm ile tekaüde sevkedilecek bütün memurlar Devlet Şûrasına müracaat edecekler ve memurun hizmetinden bir fayda memul olup olmayacağı idarî makameca sabit olmasının çok müşkül olması gözönünde tutulacak olursa bu kanundan beklenen fayda büyük miktarda ortadan kalkmış olacaktir. Binaenaleyh Bütçe Encümenince son fıkranın tayyi suretiyle yapılan değişiklik esaslı bir prensibe taalluk ettiği cihetle Encümenimizce meselenin tekrar tetkik ve müzakeresi lüzumuna kani olduk. Lâyhanın Maliye Encümenine tevdiini arz ve rica ederim.

REİS — Lâyhayı Maliye Encümenine veriyoruz.

3. — *Başvekâlet teşkilâtı hakkındaki 4443 sayılı kanuna ek kanun lâyhası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/229) [1]*

REİS — Heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı? Maddelere geçilmesini kabul edenler lütfen işaret buyursun... Kabul etmiyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Başvekâlet Teşkilâtı hakkındaki 4443 sayılı kanuna ek kanun

MADDE 1. — Başvekâlet Teşkilâtı hakkındaki 4443 sayılı kanunun 3 ncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Millî Emniyet Hizmeti Reisinin tâyini 3656 sayılı kanunun 6 ncü maddesi hükümlerine tâbidir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmıyenler... Kabul edilmiştir.

[1] 148 sayılı basma yazı zaptın sonundadır.

MUVAKKAT MADDE — Bu kanunun meiryete girdiği tarihte müstahdem bulunan Millî Emniyet Reisine kadro aylığı mezkûr 6 ncü madde mucibince verilebilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmıyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmıyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya Başvekil ve Maliye Vekili memurdur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmıyenler... Kabul edilmiştir. Lâyhanın birinci müzakeresi bitmiştir.

4. — *Muamele Vergisi Kanununun 10 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun lâyhası ve Maliye ve Bütçe Encümenleri mazbataları (1/180) [1]*

REİS — Heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı?

İ. ARUKAN (Eskişehir) — Sayın arkadaşlar; 3843 numaralı Muamele Vergisinin tadili hakkındaki bu kanun vesilesiyle bir teklifte bulunacağım. O da şudur:

Vaktiyle 4115 numaralı kanun, yine vergilere ait tadilat müzakere edilirken Hükümetten bir ricada bulunmuştum. Bizim şehir ve kasabalarındaki mektep çocuklarının ekserisi tatil zamanlarını boşa ve oyunla geçirdiklerini ve bunların hem kendilerinin ahlaki bozulmakta ve hem de tenbelliğe alışmakta olduklarını ve bunun için mekteplerin tatil zamanlarında çocukların, babalarının veya akrabalarının yanında sanat öğretmenleri için, yanlarında çırak olarak çalıştırabilmelerinin teminini rica etmişim. Pekalâ biliyorsunuz ki Muamele Vergisi Kanununun 12 ncü maddesinde bir müessese 5 kişiden fazla işçi istihdam etti mi, kendisi de dâhil olmak üzere, muamele vergisine tabidir. Bu yüzden ekseriya mektep çocukları tatil zamanlarında esnaf kendi çocuklarını dahi yanına alıp çalıştıramıyor. Çünkü muamele vergisine tabi olacak. Onun için bir ricada bulunmuştum. 12 ncü maddede işçiyi tarif ederken bunun içinde çıraklar da dâhildir. Çırak olarak gelse, ücretsiz dahi olsa muamele vergisine tabidir. Bu talebelerin tatil zamanlarında bu gibi yerlerde çalışmasını temin için 12 ncü maddenin tadili iktiza etmektedir. Hiç olmazsa bir baba kendi oğlunu muamele vergisine tabi olmadan kendi dükkânında çalıştırabilmeli ve sanata alıştırmalıdır. Bundan hem çocuk hem de memleket istifade eder.

Bu kanunun bir maddesinin tadili vesilesiyle

[1] 151 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.

bunu rica ediyorum. Mesele gayet basittir, 12 nei maddede işiği tarif ederken orada çirak esasını, ücretsiz olarak beraberinde çalıştırdığı kendi çocuklarının işi sayılmıyacağı şeklinde tadil edilerek ikinci madde olmak üzere bu kanuna ilâvesini teklif ediyorum. Bunu vaktiyle de rica etmiştim. Muhterem Maliye Vekilimiz Muamele Vergisi Kanununda tadilat icrası sırasında bu tadili de derpiş edeceğiz demişlerdi. Onun için rica ediyorum, eğer kabul buyursanız encümen bu kanunu alır ve arzettiğim fıkrayı ikinci madde olarak kanuna ilâve eder.

REİS — Efendim, bunun için bir teklifi kanuni yapmak lâzımdır. Bilmiyorum, encümenin mütalâası nedir?

BÜTÇE EN. M. M. H. N. KIŞMİR (Tokad) — Encümene istiyoruz.

REİS — Fakat riyasetin mütalâası budur. Müstakil bir tekliftir, teklifi kanuni yapmaları lâzımdır. Mamafih madem ki encümen istiyor, veriyoruz.

Başka mütalâa var mı? Maddelere geçilmesini kabul edenler ... Etmeyenler ... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

İ. ARUKAN (Eskişehir) — İkinci madde olarak teklifimin aynı kanuna ilâvesini arzettim.

REİS — Teklifi encümen aldı.

Muamele Vergisi kanununun 10 neu maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun

MADDE 1. — 25 . V . 1940 tarih ve 3843 sayılı Muamele Vergisi kanununun 10 neu maddesinin sonuna aşağıdaki (9) sayılı fıkra eklenmiştir.

9. Darülaceze ve Yardım Sevenler Cemiyeti mütedavil sermaye atelyeleri.

REİS — Efendim, şimdi maddeyi reye koyarsak tahrir açıktaki kalacaktır. O halde lâ-yihayı da Encümene beraber veriyoruz ve bu hususu geçiyoruz.

5. — *Ordu uçaklarında bulundurulacak demirbaş yiyecek hakkında kanun lâ-yihası ve Millî Müdafaa ve Bütçe Encümenleri mazbataları (1/197) [1]*

REİS — Heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı? Maddelere geçilmesini kabul edenler ... Etmeyenler ... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Ordu uçaklarında bulundurulacak demirbaş yiyecek hakkında kanun

MADDE 1. — Orduda hazar ve seferde vazife ile uçan her şahıs (subay, askerî memur, gedikli, subay ve erat ile ordu emrinde çalışan ve

[1] 150 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.

uçan siviller ve paraşütçüler) için (uçagın mürettebat adedine göre) uçaklarda günlük demirbaş yiyecek olarak 4 000 kaloriden aşağı olmamak ve zaruret halinde yedirilmek üzere bağlı cevveldeki gıdalar bulundurulur. ve bunlar icabında mübadele edilebilir.

REİS — Maddeyi aKbul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Muayyen bir müddet sonra bozulması muhtemel olan bu gıdalar bozulmadan evvel birlik komutanının emriyle erlere günlük gıda olarak kısmen veya tam olarak aynen yedirilir.

Bu gıdalar kısmen yedirildiği takdirde Tâ-yinat ve Yem Kanunu gereğince yapılacak mübadelede bedele bakılmıyarak 3200 den aşağı ve 4000 binden yukarı olmamak üzere kalori temini esas tutulur.

REİS — Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hazır gıda verildiği müddetçe kanunlarına göre verilen diğer bileümle yiyecek, yemek bedeli ve er tayın istihkakları verilmez.

MİLLÎ MÜDAFAA EN. RS. C. K. İNCEDAYI (Sinob) — Arkadaşlar bu uçaklarda bulunacak hazır gıda, birinci maddede izah edildiği gibi, mecburi bir iniş veya sukutta sağ kalan mürettebatın, etraftan irtibat temin edineye kadar aç kalmamaları için yiyecekleri gıdadır.

Bu üçüncü maddede bunlar bizzarure yendiği takdirde er tayını istihkakından mahsup edilir, kaydı vardır. Encümen bilâhare bundan şunu anladı ki, bir subaya nefer zam tayını verilmektir. Böyle bir felâket ve zaruretle bir yere inişte o kuru gıdayı yerse bilâhare alacağı tayın bedelinden onun mahsubu yapılmak gibi uzun bir muameleye yol açacağı için bu maddeyi şöyle arzetmeği faydalı bulduk. « Hazır gıda verildiği müddetçe erlere kanunlarına göre verilen diğer bileümle yiyecek ve yemek bedeli verilmez ». Bu suretle maddenin kabulünü rica ediyorum. (Muvafık sesleri).

REİS — Maddeyi encümenin arzu ettiği şekilde tashih ederek okuyacağız.

MADDE 3. — Hazır gıda verildiği müddetçe erlere kanunlarına göre verilen diğer bileümle yiyecek ve yemek bedeli verilmez.

REİS — Bu madde hakkında mütalâa var mı?

BÜTÇE EN. R. T. COŞKAN (Kastamonu) Bütçe Encümeni de iştirak ediyor.

REİS — Bütçe Encümeni de bu yeni şekle iştirak ediyor.

Mütalâa var mı? Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Mürettebattan başka Hükümetçe askerî uçaklarla seyahat ettirilen şahıslardan da birinci madde mucibince verilecek gıdanın bedeli alınmaz.

M. M. E. R. C. K. İNCEDAYI (Sinob) — burada da (başka) yerine (ve), (ve şahıslardan da) yerine (şahıslardan) diye tashih edilecektir.

REİS — İbare tashihinden ibarettir. Tashih ettik. Mütalâa var mı? Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Bu kanunun hükümlerini icraya Millî Müdafaa ve Maliye Vekilleri memurdur.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihamın birinci müzakeresi bitmiştir.

6. — *Türkiye - Almanya arasında mevcut Ticaret ve Tediye Anlaşmasının (I A) listesindeki kontenjana munzam kontenjan'ın kabulü hususunda teati olunan mektupların tasdikı hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Ticaret Encümenleri mazbataları (1/218) [1]*

REİS — Lâyihamın heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı? Maddelere geçilmesini kabul buyuranlar... Kabul Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

[1] 146 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.

Almanya ile mevcut 18 . IV . 1943 tarihli Ticaret ve Tediye Anlaşmasının 1 (A) listesindeki 40 000 000 liralık kontenjana munzam 700 000 liralık kontenjanın kabulü hususunda teati olunan mektupların tasdikı hakkında kanun

MADDE 1. — Almanya ile aramızda münakit 18 . IV . 1943 tarihli Ticaret ve Tediye Anlaşmasının 1 (A) listesine ait olan 40 milyon Türk liralık kontenjandan bir bakiye kaldığı takdirde mahsubun işbu bakiyeden yapılmak ve aksi takdirde 40 milyon liralık kontenjana munzam bir kontenjan telâkki edilmek üzere Marif Vekâletine 700 000 Türk liralık munzam bir kontenjanın tahsis edildiğine dair Ankara'da 23 son-teşrin 1943 tarihinde Alman Sefareti ile teati olunan mektuplar kabul ve tasdik olunmuştur.

REİS — Mütalâa vvar mı? Maddeyi kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden meridir.

REİS — Maddeyi kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini tatbik ve icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihamın birinci müzakeresi bitmiştir.

Başka işimiz yoktur. Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere inikada nihayet veriyorum.

Kapanma saati : 15, 24

DÜZELTME

Bu zaptın sonuna bağlı 147 sayılı basmayazıda aşağıdaki düzeltmeler yapılmıştır.

8 nei sahifanın birinci sütununun 26 nei satırındaki «fazla kâr», fazla satış ve 31 nei satırdaki «adedinin», «haddinin» olarak düzeltilmiştir.

Türkiye - Almanya arasında mevcut Ticaret ve Tediye Anlaşmasının 1 (A) listesindeki kontenjana munzam kontenjanın kabulü hususunda teati olunan mektupların tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Ticaret Encümenleri mazbataları (1/218)

T. C.

Başvekâlet

8. III. 1944

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 70-7. 6/793

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Almanya ile mevcut 18. IV. 1943 tarihli Ticaret ve Tediye Anlaşmasının 1 (A) listesindeki 40 000 000 liralık kontenjana munzam 700 000 liralık kontenjanın kabulü hususunda teati olunan mektupların tasdiki hakkında Hariciye Vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 10. II. 1944 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibe ve ilişkileriyle birlikte sunulduğunu arz ederim.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Mucip sebepler

18. IV. 1943 tarihli Türkiye - Almanya Ticaret ve Tediye Anlaşmasına bağlı 1 A listesinde derpiş edilen kırk milyon liralık kontenjandan Maarif Vekâletine tahsis kılınan bir milyon liralık kontenjanın Vekâletin muhtelif zaruri ihtiyaçları için tamamen istimal edilmesine ve teknik okul ve usta okulu tedrisat ve tatbikatı için gereken makine tesisatı ile tezgâhlarının mubayaası için müşarünileyh Vekâletçe bir Alman firmasıyla mukavele inza edilmek üzere iken Alman salâhiyettar makamlarının bugünkü şartlar altında pek kıymetli olan işbu malzemenin ancak yukarıda adı geçen Anlaşma ile tâyin ve tesbit kılınan kontenjan dâhilinde tedarikinin icap eylediği ileri sürülmesi üzerine Vekâletin işbu âcil ihtiyacını karşılamak için evvelki bir milyon liraya ilâveten yedi yüz bin liralık munzam bir kontenjan tahsisine zaruret hâsıl olmuş ve İcra Vekilleri Heyetinden istihsal edilen 29. XII. 1943 tarihli ve 3/201 sayılı kararname ile verilen salâhiyete istinaden birer örneği ve tercümesi ilişik olarak sunulan mektuplar Alman Büyük Elçiliği ile teati edilmiştir. İşbu mektuplar mündericatına nazaran Maarif Vekâletine munzam olarak verilmiş işbu 700 000 liralık kontenjanın diğer resmî devair ve müesseselerimize yapılan tavizattan 18. IV. 1943 tarihli Türkiye - Almanya Ticaret ve Tediye Anlaşmasında derpiş edilen müddet sonunda bakiye kaldığı takdirde işbu bakiyenin kapatılmasını ve bakiye kalmadığı takdirde bunun 40 milyon liralık kontenjana munzam bir kontenjan telâkki edilerek ayırı Anlaşma çerçevesi hükümleri dairesinde muamele görmesi iki Hükümetçe kabul edilmiştir.

Maarif Vekâletinin mühim bir ihtiyacını karşılamak ve teknik okulları ile usta okulları okurlarının teknik bilgilerinin kuvvetlendirmekte büyük faydası dokunacağı şüphesiz bulunan bir takım makine ve tezgâhların mubayaasını imkân dâhilince sokmak üzere Alman Hükümetiyle teati edilmiş bulunan işbu mektuplar Büyük Millet Meclisinin tasvip ve tasdik nazarlarına sunulmuştur.

Hariciye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye Encümeni

Esas No. 1/218

Karar No. 5

8 . V . 1944

Yüksek Reisliğe

Almanya ile mevcut 18 . IV . 1943 tarihli Ticaret ve Tediye Anlaşmasının 1 (A) listesindeki 40 000 000 liralık kontenjana munzam 700 000 liralık kontenjanın kabulü hususunda teati olunan mektupların tasdikı hakkında Hariciye Vekilliğince hazırlanan ve Başvekâletin 8 mart 1944 tarih ve 6/793 sayılı tezkereleriyle Yüksek Meclise sunulup Encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası Hariciye Vekâleti mümessilinin huzuriyle tetkik ve müzakere olundu.

Mucip sebepler lâyihasında ileri sürülen mütalâalara ve vekâlet mümessilinin verdiği

izahatlara nazaran memleketimiz menfaatlerine uygun görülen kanun lâyihası Encümenimize tasvip ve aynen kabul edilmiş olmakla havalesi mucibince Ticaret Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Hariciye En. Reisi Na.	M. M.	Kâtip
Tokad	Tokad	Ağrı
N. Poroy	N. Poroy	R. R. Pasin
Bolu	Erzurum	Gümüşane
E. C. Çambel	P. Demirhan	E. S. Tör
Samsun		Seyhan
C. Bilsel		N. Eldeniz

Ticaret Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Ticaret Encümeni

Esas No. 1/218

Karar No. 20

8 . VI . 1944

Yüksek Reisliğe

Almanya ile mevcut 18 . IV . 1943 tarihli Ticaret ve Tediye Anlaşmasının 1 (A) listesindeki 40 000 000 liralık kontenjana munzam 700 000 liralık kontenjanın kabulü hususunda teati olunan mektupların tasdikı hakkında Hariciye Vekilliğince hazırlanan ve Başvekâletin 8 mart 1944 tarih ve 6/793 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulup Hariciye Encümeni mazbatasıyla birlikte encümenimize tevdi buyurulan kanun lâyihası Hariciye ve Ticaret Vekâletleri mümessilleri huzurunda görüşüldü.

Encümenimiz mektup muhtevalarını memle-

ket menfaatlerine uygun bularak tasvip etmiştir. Yüksek Reisliğe sunulur.

Ticaret En. R. Y. M. M.	M. M. Y.	Kâtip
Manisa	Niğde	Niğde
Dr. Haldun Sarhan	H. Ulusoy	H. Ulusoy
Ankara	Diyarbakır	Kastamonu
A. Çubukcu	K. Şedele	Hilmi Çoruk
Kırklareli	Kırşehir	Trabzon
Ş. Ödül	Ş. Torgut	L. Yavuz
Yozgad		Zonguldak
Z. Arkant		A. Gürel

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Almanya ile mevcut 18 .IV .1943 tarihli Ticaret ve Tediye Anlaşmasının 1 (A) listesindeki 40 000 000 liralık kontenjana munzam 700 000 liralık kontenjanın kabulü hususunda teati olunan mektupların tasdiki hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Almanya ile aramızda müna-
kit 18 .IV .1943 tarihli Ticaret ve Tediye Anlaş-
masının 1 (A) listesine ait olan 40 milyon
Türk liralık kontenjandan bir bakiye kaldığı
takdirde mahsubun işbu bakiyeden yapılmak ve
aksi takdirde 40 milyon liralık kontenjana mun-
zam bir kontenjan telâkki edilmek üzere Maarif
Vekâletine 700 000 Türk liralık munzam bir
kontenjanın tahsis edildiğine dair Ankara'da 23
sontesrin 1943 tarihinde Alman Sefareti ile teati
olunan mektuplar kabul ve tasdik olunmuştur.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden mu-
teberdir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini tat-
bik ve icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

10 .II .1944

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	A. R. Türel	A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
Hilmi Uran	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	Sırrı Day	Fuad Sirmen
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	Suat H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
A. F. Cebesoy		C. S. Siren

T. C.

Hariciye Vekâleti
17886/174

23 Sontesrin 1943

Bay Büyük Elçi,

Hükümetimin aşağıdaki hususat hakkındaki mutabakatını ıttılama arz ile şeref kazanırım.

Hariciye Vekâletinin 3 temmuz 1943 tarihli ve 10361/117 sayılı notasına bağlı listede Maarif Vekâletine tahsis kılınmış olan 1 000 000 türk liralık kontenjan 1 700 000 türk lirasına iblâğ edilmiştir.

Bu tezyit 18 nisan 1943 Anlaşmasının inkızası tarihinde mulitemelen istimal edilmiyerek kalacak olan kontenjanlar bakiyesi ile kapatılacak ve yukarıda mezkûr kontenjanlar işbu tarihte bekaya bırakmadıkları takdirde işbu tezyit yukarıda adı geçen listede derpiş edilen 40 000 000 türk liralık kontenjana munzam bir kontenjan suretinde telâkki edilecektir. Bu munzam miktarların mukabili mezkûr Anlaşmanın şartları dâhilinde tesviye edilecektir.

Yukarıdaki husus hakkında Alman Hükümetinin mutabakatını bildirmenizi rica ederim Bay Büyük Elçi.

En derin saygılarımın kabulünü rica ederim Bay Büyük Elçi.

Ekselans

Bay Frans Von Papen
Almanya Büyük Elçisi
Ankara

Hariciye Vekili namına
Feridun Cemal Erkin

Alman Sefareti
A. 7647/43

Ankara. 23 Sontesrin 1943

Bay Vekil,

Bugünkü tarihli ve şu suretle mukarrer mektubunuzu aldığımı bildirmekle şeref kesbeylerim:
«Hükümetimin aşağıdaki hususat hakkındaki mutabakatını ıttılama arz ile şeref kazanırım.

Hariciye Vekâletinin 3 temmuz 1943 tarihli ve 10361/117 sayılı notasına bağlı listede Maarif Vekâletine tahsis kılınmış olan 1 000 000 türk liralık kontenjan 1 700 000 türk lirasına iblâğ edilmiştir.

Bu tezyit 18 nisan 1943 Anlaşmasının inkızası tarihinde muhtemelen istimal edilmiyerek kalacak olan kontenjanlar bakiyesi ile kapatılacak ve yukarıda mezkûr kontenjanlar işbu tarihte bekaya bırakmadıkları takdirde işbu tezyit yukarıda adı geçen listede derpiş edilen 40 000 000 türk liralık kontenjana munzam bir kontenjan suretinde telâkki edilecektir. Bu munzam miktarların mukabili mezkûr Anlaşmanın şartları dâhilinde tesviye edilecektir.

Yukarıdaki husus hakkında Alman Hükümetinin mutabakatını bildirmenizi rica ederim Bay Büyük Elçi.»

Hükümetimin bu husustaki mutabakatını teyit etmeğe müsaraat eylerim.

En derin saygılarımın kabulünü rica ederim Bay Vekil.

Ekselans

Bay Numan Menemencioglu
Hariciye Vekili

Ankara

Jenke
Maslahatgüzar

Millî piyango idaresinin 1943 malî yılı bilânçosunun
gönderildiğine dair Başvekâlet tezkeresi ve Divanı
Muhasebat Encümeni mazbatası (3/178)

T. C.

Başvekâlet

16 . V . 1944

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 86 - 3, 6/1340

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Millî Piyango İdaresinin Murakabe Heyeti tarafından tetkik ve tasdik edilen 1943 takvim yılı bilânçosunun tasdikli bir nüshasının ilişkileriyle birlikte, 3670 sayılı kanunun 6 ncı maddesi hükmüne tevfikan, sunulduğunu arz ederim.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Millî Piyango Murakabe Heyeti Reisliğinin 51 sayılı ve 24 . III . 1944 tarihli tezkeresi
sureti

Maliye Vekâleti

Ankara

3670 numaralı kanunun 6 ncı maddesine tevfikan Heyetimizce tetkik ve tasdik edilen Millî Piyango İdaresinin 1943 bilânçosunu ilişik olarak taktim edev derin saygılarımı sunarım.

Reis Na.

Şefik Başman

Millî Piyango Murakabe Heyeti Yüksek Reisliğine

Millî Piyango İdaresinin 1943 takvim yılı bilânçosunu 3670 sayılı kanunun 6 ncı maddesi hükmüne tevfikan yüksek tetkik ve tasviplerine arz ediyoruz.

İkincikânun ayında çekilen piyangolar, üç aylık tertiplerin üçüncü çekilişini teşkil ettiklerinden tertiplerin parçalanmasını temin maksadiyle, idarenin teşekkülündenberi ikincikânun çekilişleri de bir evvelki sene bilânçosuna maledilmekte, bilânçolar o sene içerisinde tertip olunan fevkalâde piyangolarla 12 aylık çekilişi ihtiva eylemekteydi.

İdare Heyetimiz, 7 . IX . 1943 tarihli ve 122 sayılı kararı ile üç aylık tertip usulünü terk ederek ikinci teşrin 1943 den itibaren aylık müstakil piyango usulünün tatbikını kabul etmiş olduğundan bu karar neticesi 1943 yılı ile irtibatı kalmıyan 15 ikinci kânun 1944 çekilişi hesabı 1943 yılına maledilmemiştir. Bu suretle 1943 ve mütaakıp yıllara ait bilânçoların tam bir takvim yılı muamelâtını ihtiva etmesi esası temin olunmuştur. Fakat bu esasm intikal devresini teşkil eden 1943 takvim yılı bilânçomuz, 11 i aylık, 5 i fevkalâde olmak üzere 16 çekiliş hesabını ihtiva eylemiştir.

Bir yıllık faaliyetimizin bir çekilişi eksik olmasına rağmen idareimiz bu sene de (her yıl fazla satış, fazla ikramiye ve fazla kâr) prensibine sadık kalmış 1943 takvim yılı bilânçosunu

4.592.975 lira kârla kapamıştır. Evvelki yıla nazaran 1 004 647 lira kâr fazlası vardır. Geçen seneler olduğu gibi 15 ikincikânun 1944 çekilişi debu seneye maledilmiş olsaydı 1943 yılının kâr fazlalığı 1 179 576 liraya bâliğ bulunacaktı.

1. - Varidat

İdarenin varidatı, bilet satışlarından elde edilen hasılât ile bankalardan alınan faizlerden ve İstanbul ile Ankara'daki resmî gişeler hasılatından terekküp etmektedir.

A) Bilet satışları :

Asli gelir kaynağımızı teşkil eden bilet satışları bu yıl zarfında 11 773 279 liraya yükselmiştir.

Piyango adedi bir aylık noksan olduğu halde bu yılın satışı 1942 yılı satışından 1 818 349 lira fazladır. Artış nispeti % 18 dir. 15 ikinci kânun 1944 çekilişi de 1943 yılına maledilmiş olsaydı hasılatta görülen hakiki fazlalık 2 389 865 liraya, fazlalık nispeti ise % 24 e yükselecekti.

Bilet satışlarında kaydedilen ve devamlı bir mahiyet gösteren bu artışın istinat ettiği sebepler aşağıda kısaca arz edilmiştir.

1. Bilet fiyatları yılbaşı hariç diğer fevkalâde çekilişlerin 2 lira olan tam bilet fiyatları 23 nisan 1943 çekilişinden itibaren 3 liraya yükseltilmiş, Cumhuriyet 1943 çekilişinde ise tam bilet fiyatları 5 liraya çıkarılmıştır.

Fevkalâde çekilişler bilet fiyatlarının artması, satılan bilet adedini azaltmamış buna mukabil varidatta inkişaf temin etmiştir. Bilfarz tam bilet fiyatları 2 lira olan 1942 yılı Cumhuriyet piyongosunda 437 881 liralık bilet satılmışken bilet fiyatları 5 liraya çıkarılan 1943 Cumhuriyet piyongosunda 1 005 707 liralık bilet satılmıştır. Bilet fiyatının arttırılmasıyle bu çekilişte temin edilen satış fazlalığı 567 826 lira ve artış nispeti % 130 dur.

2. Zengin plânlar :

Fevkalâdelerde bilet fiyatları arttırıldığı için daha zengin ikramiyeli plânlar hazırlanması mümkün olmuş bu da satışın yükselmesine ayrıca yardım etmiştir.

3. Müstakil piyango :

Aylık piyangolarda tatbik edilen, tam biletlerin 2,3 ve 4 lira olması ve aynı numaralı biletin üç çekilişte devamlı olarak alınabilmesi esasına dayanan tertip usulü ikinci teşrin 1943 tarihinden itibaren kaldırılmış, aylık müstakil piyango usulü ihdas edilmiştir. Bu suretle aylık piyangolar da fevkalâde çekilişler gibi tek başına müstakil bir hüviyet taşımış, bilet fiyatları müstakar bir hal almıştır.

Müstakil piyangolar, tertip usulüne nazaran daha iyi netice vermiş, satış hasılatını arttırmıştır.

4. Reklâm ve propaganda :

Reklâm ve propaganda işlerinin sistemli ve plânlı bir şekilde idaresine 1943 yılında da devam olunmuş, bu hal de satışların inkişafını mucip olmuştur.

B) Mevduat faizleri, tasarruf bonusu faiz ve komisyonları :

4120 sayılı kanunla verilen müsaadeye istinaden tasarruf bonusu alınarak, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına nakten bloke edilen piyango ikramiyelerinin bu bonolarla karşılanması işine bu sene de devam olunmuş, bu muameleden 460 785 lirası faiz, 21 357 lirası da satış komisyonu olmak üzere cem'an 482 142 lira kâr temin edilmiştir. Bankalardaki mevduattan da 9 389 lira faiz alınmıştır.

C) Gişeler varidatı :

Halka perakende bilet satmak ve ikramiye ödemek üzere Ankara ve İstanbul'da açılan gişelerimizin 1943 yılında temin ettikleri varidat 35 476 liradır. 1942 yılında bu gişelerimizden 29 306 lira varidat temin olunmuştur.

2. - Masraflar

A) İkramiye :

11 773 279 liralık bilet satış hasılatının 7 028 213 lirası ikramiye olarak tevzi edilmiştir. Şu hale göre hasılatın % 59,7 sini fiilen dağıtılmış olan ikramiye teşkil etmektedir. Plânların tanziminde tâyin olunan ikramiye haddi de daima hasılatın % 60 ı olarak tesbit edilmiştir. Bu nispet Millî Piyongonun kuruluşundan bugüne kadar daima muhafaza edilmiştir. Diğer memleketlerin en zengin piyangolarında da ikramiye tahsis olunan miktar bu nispetten fazla değildir. İdaremiz fazla kârı ikramiye nispetini tenzilde değil daima fazla satışta ve az masrafta aramıştır.

B) Satış komisyonu :

Bu yıl içinde 766 625 lirası satıcılara, 67 771 lirası Ziraat Bankasına ve P. T. T. Yardım Sandığına olmak üzere cem'an 834 396 lira satış komisyonu verilmiştir. Verilen komisyonun satış hasılatına nispeti % 7, 09 dur.

C) İdare masrafları :

1943 yılı bütçemize konulan tahsisattan ödenecek ikramiyelerle bilet satış komisyonları hariç olmak üzere umum idare masrafları için cem'an 267 490 lira sarfedilmiştir.

1942 yılının idare masrafları 236 046 lira olduğuna göre bu senenin masraf fazlalığı 31 444 liradır.

Bu fazlalığın sebeplerini:

1. 4178, 4306 ve 4500 sayılı kanunlar mucibince 1943 yılında ücretlere fevkalâde zam yapılmış olmasında, memur ve müstahdemlere giyim eşyası verilmesinde ve ilk teşrin 1943 ayında bir fazla maaş tediye edilmesinde;

2. Muhtelif eşya fiyatlarının bilhassa kâğıt ve tabiye masraflarının artmış olmasında;

Aramak lâzımdır. Ahvali hazranın, satışlardaki inkişaf dolayısıyla artan iş hacminin de sebep olduğu 31 444 lira gibi cüzi bir fazlalığa muakbil 1943 yılında 1 004 674 lira fazla kâr elde edilmesi temin olunmuştur.

D) Gişeler masrafı:

Ankara ve İstanbul'da açılan gişelerin bir yıllık kira, tenvir, teshin, memur maaşlarıyla sair müteferrik masrafları 10 687 liraya baliğ olmuştur. Gişeler varidatı 35 476 lira olduğuna göre bu gişelerimizden bir senede elde edilen sâfi kâr 24 789 liradır. Geçen seneye nazaran sâfi kâr fazlalığı 6 938 liradır.

3 - Sâfi kâr

İdaremizin 1943 yılı sâfi kârı 4 592 957 liradır. 1942 yılının kârı 3 588 283 liraydı.

Bu sene geçen seneye nazaran 1 004 674 lira fazla kâr temin edilmiştir. Sâfi kârdaki artış nispeti % 28 dir.

Geçen seneler olduğu gibi 15 ikincikânun 1944 çekilişi de 1943 yılına maledilmiş olsaydı hakiki senelik kâr fazlalığı 1 179 576 liraya, artış nispeti de % 33 e çıkacaktı.

Netice :

Dördüncü takvim yılı faaliyetimiz de fazla satış, fazla ikramiye ve fazla kârla kapatılmıştır. Halkın menfaatine ve piyango tekniğine uygun ve bunun yanında memleket müdafaasına tahsis olunan varidatın inkişafına hâdim tedbirlerin araştırılarak tatbik olunmasına gelecek yıllar da devam edileceğini saygularıyla arz ederim.

Millî Piyango
İdare Heyeti Reisi

Millî Piyango İdaresi Yüksek Reisliğine

Millî Piyango İdaresinin 1943 takvim yılına ait bilânço, kâr ve zarar hesapları tarafından tetkik edilerek, (Aktif) ve (Pasif) inde mevcut rakamlar resmî kuyudat ve evrakı müsbetleri karşılaştırılmış olduğu gibi mevcut kıymetler de tadat edilmiştir.

İdarenin 1943 takvim yılı zarfında (4 592 957,89) lira sâfi kâr elde ettiği ve bilânçonun kayıtlara mutabık, usul ve mevzuata uygun bir şekilde tanzim edildiği görülmüştür.

Saygılarımızla arz ederiz.

Millî Piyango idaresi nezdinde
T. C. Merkez B. Murakıbr
Reşat Tıjrak

Millî Piyango idaresi nezdinde
Maliye Vekâleti Murakıbr
Muvaffak Menemencioğlu

1943 senesi umumî vaziyet

<i>Aktif</i>				<i>Pasif</i>	
	Lira	K.		Lira	K.
Kasa	30 617	51	Sermaye	930 000	
Bankalar cari hesabı	3 828 437	60	Muhtelif alacaklılar	3 771 068	64
Ödenecek ikramiyeler karşılığı olarak Merkez Bankasına tevdi edilen tasarruflar bonoları	7 253 000		Muvakkat hesaplar	670 268	91
Cari hesaplar	745 750	66	Ödenecek ikramiyeler kar- şılığı	2 573 640	50
Muhtelif borçlular	140 241	22	1943 senesi sâfi kârı	4 592 957	89
Muvakkat hesaplar	539 888	95			
	<hr/>	<hr/>		<hr/>	<hr/>
Nâzım hesaplar	12 537 935	94	Nâzım hesaplar	12 537 935	94
	115 611	93		115 611	93
	<hr/>	<hr/>		<hr/>	<hr/>
	12 653 547	87		12 653 547	87

Borc

Ödenen ikramiyeler:

Aylık çekilişler

3 524 304

Fevkalâde çekilişler

1 727 294 50

1944 yılbaşı

1 776 615

7 028 213 50

Ödenen komisyonlar:

Satıcılara

766 625 57

Banka ve P. T. T. ye

67 770 74

834 396 31

Umumî masraflar

267 490 05

Gişeler masrafları

10 687 29

1943 sâfi kârı

4 592 957 89

12 733 745 04

ve zarar hesabı

	Alacak	
	Lira	K.
Satılan biletler:		
Aylık çekilişler	5 932 056	75
Fevkalâde çekilişler	2 770 828	
1944 yılbaşı	3 070 395	75
Talep edilmeyen ikramiyeler:		
Bir sene zarfında talep edilmediğinden dolayı 3670 sayılı kanunun 10 nu maddesi mucibince irada alınan ikramiyeler		429 583 25
Alınan faizler:		
Bankalardan	9 389	92
Tasarruf bonolarından	460 785	20
Alınan komisyonlar:		
Tasarruf bono satışı ve tediyelerinden		21 357 63
Müteferrik kârlar		3 872 71
Gişeler hasılatı		35 476 58
		<hr/>
		12 733 745 04

Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Di. Mu. Encümeni

Esas No. 3/178

Karar No. 8

5. VI. 1944

Yüksek Reisliğe

Millî Piyango İdaresinin Murakabe Heyeti tarafından tetkik ve tasdik edilen 1943 takvim yılı bilânçosunun tasdikli bir nüshasının ilişikle-riyle birlikte, 3670 sayılı kanunun 6 nci mad-tesi hükmüne tevfi kanununda sunulduğu bildiren Baş-vekâletin 16 Mayıs 1944 tarih ve 6/1340 sayılı tezkeresi Encümenimize havale buyurulmakla mezkûr İdare Heyeti Reisi Nihat Ali Üçüncü de hazır olduğu halde okundu.

İlişik evrak arasında bulunan idare ve mura-kip raporlarının tetkikinden dahi müsteban bu-yurulacağı veçhile piyango çekilişlerinde şim-diye kadar takib edilmiş olan üç aylık tertip usu-lü terk edilerek ikinciteşrin 1943 tarihinden iti-baren aylık müstakil piyango usulü ihdas edilmiş vu bu yılda dahi (her yıl fazla satış, fazla ik-ramiye, fazla kâr) prensiplerine sadık kalmarak bilet satışının onbir milyon yediyüz yetmiş üç bin ikiyüz yetmiş dokuz liraya yükselmesi sayesinde 1942 yılı satışından 1,818,349 lira fazla kâr hâsıl olmuş ve artış nisbeti yüzde onsekizi bulmuştur. 11,773,279 liralık bilet satış hasılatının 7,028,213 lirası ikramiye olarak tevzi edildiği ve plânla-rın tanziminde tâyin olunan yüzde altmış ikramiye adedinin bugüne kadar mahfuz kaldığı ve diğer memleketlerin en zengin piyangolarında dahi ik-ramiyeye tahsis olunan miktar bu nisbetten faz-la bulunmadığı ve idarenin, fazla kârı her vakit ikramiyenin tanzilinde değil fazla satışta ve az masrafta aradığı anlaşılmıştır.

İdare masraflarında geçen seneye nazaran gö-rülen 31,444 lira fazlalık ise, olbaktaki kanun-lar mucibince ücretlere yapılan fevkalâde zamlar-la memurlara verilen fazla birer maaş ve giyim eşyasından ve bir de muhtelif eşya fiyatlarının bilhassa kâğıt ve tab'iye masraflarının artma-sından ileri gelmiştir. Bilânço kârü zarar he-saplarının aktif ve pasifinde mukayyet rakam-ların resmî kayıtlar ve müsbit evrak ile karşı-laştırılması neticesinde idarenin 1943 takvim yı-lı içinde 4 592 957,89 lira sâfi kâr elde ettiği

ve bilânçonun kayıtlara mutabık, usul ve mev-zuata uygun şekilde tanzim edildiği tezahür etmiştir.

Yukarıda sözü geçen 3670 sayılı kanun, idarenin bütçe ve kadrosunun tasdikını İera Vekilleri Heyetine ve bilânçosunun tetkik ve tasdikı salâhiyetini de Merkez ve Ziraat Ban-kaları ile Maliye Vekâleti Nakid İşleri Umum Müdürlerinden ve Divanı Muhasebat âzasından iki zatten mürekkep hususi bir murakabe Heye-tine tevdi etmekte ve tasdikli bilânçonun birer suretini Maliye Vekâletiyle Büyük Millet Mec-lisine takdimini âmir bulunmaktadır. Vazı kanunun bu baptaki maksat ve gayesi sayın mebusların bilânço üzerinde yapacakları ince-lemeler sonunda Maliye Vekâletine - Dahilî Nizamname hükümlerine göre - herhangi bir su-al tevehinde bulunabilmelerini teshil olduğu gibi piyango sâfi hasılatından umumî muvaze-neye irat ve diğer taraftan Millî Müdafaa ve-kâleti Hava kısmı bütçesinin levazım ve teçhi-zatı harbiye faslına tahsisat kaydedilen paralara da bilânço muhteviyatına uygun olup olma-dığı hususlarının Hazine hesabı katisinin tasdikı sırasında nazarı itibare alınmasını sağla-maktan ibaret bulunduğu şüphesizdir. Piyango varidat kaynaklarının idare ve işletilmesin-de görülmekte olan inkişaf ve terakki takdire şayan görülmüştür. Kekfiyet Umumî Heyetin ıtlâma arzedilmek üzere işbu mazbata Yük-sek Reisliğe sunuldu.

Divanı Mu. En. R Na.	M. M.	Kâtip
Çanakkale	Çanakkale	Kastamonu
<i>R. Bulayırılı</i>	<i>R. Bulayırılı</i>	<i>N. Tamaç</i>
Amasya	Bolu	Burdur
<i>A. K. Yiğitoğlu</i>	<i>C. Özçağlar</i>	<i>İ. N. Dilmən</i>
Diyarbakır	Kastamonu	Kocaeli
<i>O. Ocak</i>	<i>Z. Orbay</i>	<i>S. Pek</i>
Malatya	Malatya	Manisa
<i>Dr. C. Özgelç</i>	<i>M. Pektaş</i>	<i>İ. Ertem</i>
Muğla	Niğde	Sivas
<i>C. Karamuğla</i>	<i>A. G. Bodrumlu</i>	<i>A. Yurdakul</i>

**Başvekâlet Teşkilâtı hakkındaki 4443 sayılı kanuna
ek kanun lâyihası ve Bütçe encümeni
mazbatası (1/223)**

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 41, 6/942

27 . III . 1944

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Başvekâlet Teşkilâtı hakkındaki 4443 sayılı kanuna ek olarak hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 18 . III . 1944 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesiyile birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Mucip sebepler lâyihası

Millî Emniyet Hizmeti Reisliği vazifesinin arzettiği hususiyete binaen bu vazifenin Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülü hakkındaki 3656 sayılı kanununun 6 ncı maddesinde yazılı istisnai memuriyetler arasına sokulması zaruri görülmüş ve bu sebeple ilişik kanun projesi tanzim ve takdim kılınmıştır.

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

Mazbata No. 79

Esas No. 1/229

5 . VI . 1944

Yüksek Reislile

Başvekâlet teşkilâtı hakkındaki 4443 sayılı kanuna ek olarak hazırlanan ve Başvekâletin 27 mart 1944 tarih ve 6/942 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Encümenimizce tevdi buyurulmakla Başvekâlet Müsteşarı Cemal Yeşil hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Lâyiha, Millî Emniyet Hizmeti Reisinin de 3656 sayılı Teadül Kanununun 6 ncı maddesi mu-

cibince tâyinini temin maksadiyle hazırlanmıştır. Bu madde hükmüne göre tâyin edilenler, müktesep hak teşkil etmemek kaydiyle kadro maaşlarını alırlar. Hizmetin mahiyet ve ehemmiyetine nazaran Millî Emniyet Hizmeti Reisinin de 6 ncı madde hükmü içine alması Encümenimizce yerinde görülmüş ve lâyiha aynen kabul olunmuştur.

Umumî Heyetin tasvibine arz olunmak üzere

Yüksek Reislige sunulur.

Reis V. M. M .
Kastamonu Tokad
T. Coşkan H. N. Keşmir
Bitlis Giresun

Kâtip
İstanbul
F. Öymen
İstanbul

B. Osma
İstanbul
H. Ülkmen
Rize
T. B. Balta

A. Sayar
İzmir
M. Birsal
Tokad
R. A. Sevengil

H. Kortel
Kayseri
F. Baysal
Yozgad
A. Sungur

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Başvekâlet Teşkilâtı hakkındaki 4443 sayılı ka-
nuna ek kanun projesi*

MADDE 1. — Başvekâlet teşkilâtı hakkındaki 4443 sayılı kanunun 3 ncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Millî Emniyet Hizmeti Reisinin tâyini 3656 sayılı kanunun 6 ncı maddesi hükümlerine tâbidir.

MUVAKKAT MADDE — Bu kanunun me-riyete girdiği tarihte müstahdem bulunan Millî Emniyet Reisine kadro aylığı mezkûr 6 ncı madde mucibince verilebilir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icra-ya Başvekil ve Maliye Vekili memurdur.

13 . III . 1944

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	A. R. Türel	A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
Hilmî Uran	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel		Fuad Sirmen
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	Suad H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
A. F. Cebesoy		

Askerî ve Mülkî Tekaüt kanununun 3360 sayılı kanunla değiştirilen 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe Encümenleri mazbataları (1/222)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71 - 63 - 6/830

15 . III . 1944

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1683 sayılı Askerî ve mülki Tekaüt Kanununun 3360 sayılı Kanunla değiştirilen 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair Maliye Vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 3 . II . 1944 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesiyile birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

1683 sayılı Askerî ve Mülkî Tekaüt kanununun 3360 sayılı kanunla değiştirilen 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun projesine ait mucip sebepler lâyihası

1683 sayılı Askerî ve Mülkî Tekaüt kanununun 3360 sayılı kanunla değiştirilen 3 ncü maddesinde; bilfiil 25 sene hizmet eden memurların tekaüde sevk edilmelerini istiyebileceklerine dair hüküm mevcuttur. Buna mukabil, daha ziyade cezai mahiyeti haiz mahdut hükümler müstesna, Devlet, 25 fiili hizmet yılını dolduran bir memuru resen tekaüde sevk etmek hakkını haiz değildir. Halbuki tekaüt müddetini doldurmuş olan bir memurun icabında resen tekaüde sevki suretiyle idare için daha faydeli olabilecek genç elemanların o memuriyette kullanılması; Devlet dairelerinin faaliyeti bakımından lüzumlu ve faydalı bir tedbir olarak telâkki edilmektedir.

Esasen böyle bir hükmün fayda ve lüzumuna kani olan kanun vaznı, 4222 sayılı kanunun 17 ncü maddesiyle, İktisadi Devlet teşekkülleri memurlarının tekaütlüklerinde bu esas kabul etmiş bulunmaktadır. Mezkûr kanunun bu maddesi, kanunla kurulubilümüm tekaüt sandıklarına bağlı memurlara şâmil bulunduğundan, kabul edilen bu hükmün tatbik sahası çok geniştir.

Diğer taraftan resen tekaüde sevk etmek keyfiyetinde memurun tekaüt müddetini doldurmuş, binaenaleyh, memuriyete bidayeten intisap ederek 25 sene hizmet sonunda kendisine tanınacağı ifade ve kabul edilen hakkı iktisap edecek duruma girmiş olması itibariyle bir adaletsizlik de bahis mevzuu görülmemektedir.

Bundan başka 25 senelik tekaüt müddetini doldurduğu halde kendisinden istifade kabil olan bir memurun hizmetinden istifadeye devamı mümkün kılmak içinde mutlak değil ihtiyarî bir hüküm sevk edilmiştir.

Maliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye Encümeni

Esas No. 1/222

Karar No. 34

28. IV. 1944

Yüksek Reisliğe

1683 sayılı Askerî ve Mülkî Tekaüt Kanununun 3360 sayılı kanunla değiştirilen 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair olan kanun lâyihası, Encümenimize havale buyurulmakla, Başvekil ve Maliye Vekilinin huzurlarıyla müzakere olundu.

Lâyihaın mucip sebeplerinin mütalâasından ve Encümenimize verilen izahattan anlaşılacağına göre bilfiil 25 sene hizmet eden memurların tekaütlüklerini isteyebileceklerine dair hüküm mevcut olmasına mukabil, cezai mahiyeti haiz mahdut hükümler müstesna, Devletin 25 hizmet senesini doldurmuş bir memuru resen tekaüde sevk etmek hakkını haiz olmaması bu noktada Devletle memuru birbirine karşı müsavi durumda bulundurmaktan maada bu hal kendisinden istifade kabil olmayan ve tekaüt müddetini doldurmuş bulunan memurların icabında resen tekaüt edilmeleri ile yerlerine genç elemanların alınması gibi Devlet dairelerinin faaliyeti bakımından lüzumlu ve faydalı bir tedbirin tatbikına da mâni bulunmaktadır.

İşte bu zararlı durumu düzeltmek için Hükümete 25 senelik tekaüt müddetini doldurmuş ve artık hizmetlerinden fayda olmayan memurların doğrudan doğruya tekaüt edilebilmeleri salâhiyetinin verilmesi lüzumlu görülmek üzere bu kanun lâyihası hazırlanmıştır.

Filhakika tasvir olunan duruma göre, memurlar arasında pek çoklarının, istihdamlarından beklenen faydayı gereği gibi tahakkuk ettirmedikleri halde, Tekaüt Kanununun tâyin ettiği son hadde kadar memuriyete devamlarına tahammül edilmek mecburiyeti vardır. Memurluk ve memurlar mevzuatımız iyice işlenmiş ve tekemmül ettirilmiş olmadığından işe yaramıyan memurların hizmetlerine nihayet verilmek, mevzuat bakımından, kolay olmuyor. Müzakeresi yapılmakta olan kanun lâyihasının bu gibilerin yirmi beş sene fiili hizmet müddetlerini

doldurduktan sonra tekaüt edilebilmelerini mümkün kılmak suretiyle bu mevzuda nisbî bir salâh temin etmesi memûl ise de işe yaramıyan bir memurun memuriyetle alâkasının kesilmesi için, 25 senelik hizmet müddetinin sonunu değil; bir gün dahi beklemek caiz olmayacağına göre, cereyan eden müzakereler esnasında, bu derdin kökünden halli için, memur ve memurluk hakkındaki mevzuatımızda gerekli değişikliklerin yapılması ve bilhassa memurluk hayatının hususiyetlerini gözönünde bulundurularak memurluğa müteallik ahkâm ve müeyyidelerin incelenmesi ve işlenmesi lüzumunu belirten mütalâalar ileri sürülmüştür.

Bununla beraber, yukarıda arzolunduğu gibi, durumda nisbî bir salâh temin edeceği düşünülmesiyle Encümenimiz kanun lâyihasını lüzumlu ve faydalı bularak esas itibarıyla tasvip eylemiştir; ancak 25 seneyi dolduran her memurun mukadderatını ilgilendiren bu hükmün, Hükümetin teklifinde olduğu gibi, kayıtsız ve şartsız vaz'ını Encümenimiz mahzurlu görmüş ve Hükümetin mucip sebeplerinde bildirildiği üzere, maksat, yalnız hizmetlerinden fayda memûl olmayanların tekaüde sevk etmek olduğuna göre, bu maksadı ifade eden bir kaydın kanun metnine girmesinde, indi tatbikatı önlemek ve bu hükmün, yalnız hizmetinden istifade kabil olmayanlar hakkında tatbik edilebileceğini sarahaten ifade etmiş olmak bakımından, zaruret bulunduğu kanaatine varmıştır.

Fakat bu kaydı kanun metnine koymakla yirmi beş seneyi doldurupta resen tekaüde sevkedilecek her memurun tekaütlüğü yapan makam aleyhine dâva ikame etmesine yol açılacağını ve böyle olunca kanundan beklenen faydanın mühim nispette azalacağını gözönünde tutan encümenimiz, 25 fiili hizmet yılını dolduran memurların bundan sonra hizmete devamlarında fayda olup olmadığını takdirle bu hususta katî karar salâhiyetinin kendilerini tâyin eden makamlara ait olacağına dair keza kanun metnine bir hüküm ilâvesine de lüzum görmüştür.

Bu sebeplerle değiştirilen kanun lâyihası ha-
valesi mucibince Bütçe Encümenine tevdi bu-
yurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Maliye Encümeni R.	M. M.	Kâtip
İstanbul	Aydın	Ankara
A. Bayındır	A. Menderes	M. Aksoley

Afyon K.	Antalya	Burdur
S. Yurdkoru	H. T. Dağhoğlu	Ş. Engineri
Kastamonu	Malatya	Tekirdağ
H. Çelen	M. Nedim Zabcı	E. Ataç
Tokad	Zonguldak	
Cemal Kovalı	Y. Ziya Özençi	

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
Mazbata No. 82
Esas No. 1/222

5. VI. 1944

Yüksek Reisliğe

1683 sayılı Askerî ve Mülki Tekâüt Kanunu-
nun 3360 sayılı kanunla değiştirilen 3 neü mad-
desine bir fıkra eklenmesine dair Maliye Vekilli-
đince hazırlanan ve Başvekâletin 15 mart 1944
tarih ve 6/830 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise
sunulan kanun lâyihası Maliye Encümeni maz-
batasıyla birlikte Encümenimize tevdi buyurul-
makla Maliye Vekili Fuad Ağralı hazır olduğu
halde tetkik ve müzakere olundu.

25 senelik bir hizmet müddetini ikmal eden
Devlet memurları, tekaütlüklerini istemek hak-
kına malik oldukları halde, lüzum gördüğu tak-
dirde Devletin de bu müddeti doldurmuş bir me-
muru resen tekaüde sevk edebileceđi yolunda Te-
kaüt Kanununda bir hüküm mevcut değildir. Dev-
letle memur arasında karşılıklı haklar ve vecibe-
ler bulunması, bu hak ve vecibelerde mümasalet
tesisi lüzumuna istinaden Tekâüt Kanununa, nok-
san olan bu hükmün ilâvesi esas itibariyle Encü-
menimize de yerinde görüldü. Bilfiil 30 sene
hizmet etmek suretiyle ikramiye almak isteyen
bir memurun, arzusu hilâfına tekaüde sevk edil-
mesinin adalet ve memur hukuku bakımından
mahzurları, salâhiyetin hüsnü istimal olunmama-
sı halinde Devlet mekanizmasının bu nevi teka-
üde çıkarmalardan görebileceđi zararlar ve niha-
yet bu salâhiyetin, emniyetleri bakımından me-
murlar üzerinde yapacağı psikolojik tesirler ko-
nuları üzerinde ehemmiyetle durulmuştur.

Hizmetlerinden Devletin fayda görmemeđe
başladığı bir kısım memurların tasfiyesine de ya-
rayacak olan böyle bir hüküm yerinde görülmekle

beraber bunun tatbıkında Hükümetçe âzami itina
ve ihtimamın gösterilmesini temenni etmek de
yerinde olur. Bu maksadı ve memur hukukunun
korunmasını aynı zamanda temine elverişli gö-
rülen Maliye Encümeni tadili, son fıkrası tay-
yedilmek suretiyle Encümenimizce de aynen ka-
bul olunmuştur. Tayyedilen fıkra, tekaüde tâbi
tutulan memurun, idarî kaza mercilerine müra-
caat hakkını önleyici ve memurun teminatını tah-
dit edici bir hüküm ihtiva etmekteydi. Bu fıkra-
nın kaldırılmasıyla tekaüde sevk muamelesi şim-
diye kadar olduğu gibi Vekillerin tasdiikiyle te-
kemmül edecektir ki, bu da memur için ayrıca bir
teminat addedilebilir.

Arzedilen sebeplerle yeniden kaleme alınan
lâyiha, Umumî Heyetin tasvibine arzolanmak
üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis V.	M. M.	Kâtip
Kastamonu	Tokad	İstanbul
T. Coşkan	H. N. Keşmir	F. Öymen
Aydın	Balıkesir	Bitlis
Gl. R. Alpman	S. Örgeevren	B. Osma
Çanakkale	Diyarbakır	Edirne
S. T. Arsal	Ş. Uluđ	N. Gündüzalp
Eskişehir	Giresun	İsparta
Y. Abadan	A. Sayar	M. Karaağaç
İstanbul	İstanbul	Kayseri
H. Kortel	H. Ülkmen	F. Baysal
Manisa	Rize	Yozgad
F. Kurdoğlu	T. B. Balta	A. Sungur
Zonguldak		Zonguldak
E. Erişirgil		H. A. Kayıucak

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1683 sayılı Askerî ve Mülkî Tekaüt Kanununun 3360 sayılı kanunla değiştirilen 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 1683 sayılı Askerî ve Mülki Tekaüt Kanununun 3360 sayılı kanunla değiştirilen 3 ncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

23 ncü madde mucibince 25 fiilî hizmet yılını dolduran mülki memurlar dairelerince doğrudan doğruya tekaüt edilebilirler.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya İera Vekilleri Heyeti memurdur.

3 . II . 1944

Bş. V.

Ad. V.

Ş. Saracoğlu

R. Türel

M. M. V.

Da. V.

Hülmî Uran

Ha. V.

Ma. V.

N. Menemencioğlu

F. Ağralı

Mf. V.

Na. V.

Yücel

Sırrı Day

İk. V.

S. İ. M. V.

Dr. H. Alataş

G. İ. V.

Zr. V.

Suad H. Ürgüblü

Ş. R. Hatipoğlu

Mü. V.

Ti. V.

A. F. Cebesoy

C. S. Siren

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

1683 sayılı Askerî ve Mülkî Tekaüt Kanununun 3360 sayılı kanunla değiştirilen 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 1683 sayılı Askerî ve Mülki Tekaüt Kanununun 3360 sayılı kanunla değiştirilen 3 ncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

23 ncü madde mucibince 25 fiilî hizmet yılını dolduran ve bundan sonra hizmete devamlarında fayda görülemiyen mülki memurlar resen tekaüde sevk edilirler. Bu hususta takdir ve katî karar salâhiyeti kendilerini tâyin eden makamlara aittir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Askerî ve Mülkî Tekaüt Kanununun 3360 sayılı kanunla değiştirilen 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 3 haziran 1930 tarih ve 1683 sayılı Askerî ve Mülki Tekaüt Kanununun 13. IV. 1938 tarih ve 3360 sayılı kanunla değiştirilen 3 ncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

23 ncü madde mucibince 25 fiilî hizmet yılını dolduran ve bundan sonra hizmete devamlarında fayda görülemiyen mülki memurlar resen tekaüde sevk edilirler.

MADDE 2. — Hükümet teklifinin 2 nei maddesi aynen.

MADDE 3. — Hükümet teklifinin 3 ncü maddesi aynen.

Ordu uçaklarında bulundurulacak demirbaş yiyecek hakkında kanun lâiyhası ve Millî Müdafaa ve Bütçe Eucümenleri mazbataları (1/137)

T. C .

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Sayı : 17 - 48, 6/249

24 . I . 1944

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Ordu uçaklarına mahsus demirbaş yiyecek hakkında Milli Müdafaa Vekillîğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 20 . I . 1944 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Esbabı mucibe

Şimdiye kadar uçuculara mahsus bir demirbaş erzak kanunu çıkarılmamıştır. Kara ordusuna mahsus ve 14 Eylül 1330 tarihli tâyinât ve yem kanununa ek olarak çıkarılan 15 . V . 1942 gün 1960 sayılı demirbaş erzak kanunu da aşağıda arz edilen fennî sebepler dolayısıyla uçucuların ihtiyaçlarını aslâ karşılamıyacak bir vaziyettedir. Bu eksikliğin bertaraf edilmesi için Vekâletçe alâkâlılardan teşkil edilen bir heyete ilişik uçuculara mahsus demirbaş erzak kanunu projesi ihzar ettirilmiştir. Bu projenin tanziminde Avrupa ordularından Alman, İtalyan, İngiliz ve Amerikan hava ordusu mensuplarına verilen demir baş yiyecekler tetkik olunmuş ve bunlara kıyasen besim şartlarına, iktisadî bünyemize ve âdetlerimize uygun görülen ilişik projedeki miktarlar tesbit olunmuştur.

Kanun projesine ek cetveldeki yiyecekler umumiyetle yoklukta ve bir insanın besimine esas olan gıdai maddelerini ihtiva eden ve uzun müddet muhafazası mümkün görülen maddelerle çikolata, madensuyu ve kanyak gibi uçuculara verilmesi fennen lüzumlu görülen maddelerden ibarettir.

Çikolâta : Yağ ve azotlu maddelerle kendisine mahsus kokuyu havi en iyi besleyici ve iktidar arttırıcı münebbih bir madde olduğundan ağız ve midenin usaresini arttırmak ve vücudün enerjisini çoğaltmak ve aynı zamanda susuzluğa karşı çok faydalı görüldüğünden;

Madensuyu: Benzinin ihrakından hâsıl olan karbon sunoksit gazının kendi asit miktarını arttırması sebebiyle maden suyu terkibindeki fazla kalevilerin bulunmasından dolayı kanın kalevîyetini temin etmek için;

Kanyak : Uçucuların havada tesadüf edecekleri fazla soğuk dalgalarında hararet ve enerjiyi arttırmak gibi faydaları mevcut olduğundan bu maddelerin uçuculara verilmesinde fennî büyük faydalar görülmüştür.

T. B. M. M.
M. M. Encümeni
Esas No. 1/197
Karar No. 15

24. III. 1944

Yüksek Reisliğe

Ordu uçaklarına mahsus demirbaş yiyecek hakkında Millî Müdafaa Vekâletince hazırlanıp Başvekâletin 24. II. 1944 gün ve 6/249 sayılı tezkeresiyle Yüksek Reisliğe sunulan ve Encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası, Millî Müdafaa ve Maliye Vekâletleri mümessillerinin huzuriyle müzakere edildi.

Hazarda ve seferde lüzumunda kullanılmak üzere ordu uçaklarında demirbaş yiyecek bulundurmağa ihtiyaç görülmüştür. Her ne kadar kara ordusuna mahsus Tayinat ve Yem Kanununa ek 1960 sayılı demirbaş erzak kanunu mevcutsa da uçucuların ihtiyacını karşılamaya asla kâfi gelmemektedir.

Bu boşluğu doldurmak üzere, Millî Müdafaa Vekâletince, yabancı hava orduları mensuplarına verilen demirbaş erzak da tetkik olunarak kendi şartlarımıza ve hususiyetlerimize göre bu kanun lâyihası ve bağlı demirbaş erzak listesi hazırlanmıştır.

Bu listede bulunan kanyak'ın, «uçucuların havada tesadüf edecekleri fazla soğuk dalgalarında hararet ve enerjiyi arttırmak» maksadiyle kullanılacağı lâyihanın mucip sebepler kısmında yazılı ise de salâhiyetli mümessilin verdiği izahata göre; kanyak'ın daha ziyade, mecburi bir inişi mütaakip husule gelebilecek olan şiddetli ruhî sarsıntıyı gidermek ve şiddetli soğuklarda vücutta âni bir sıcaklık hâsıl etmek için bir miktar alkolün faydalı tesiri olmasından ve bu kanyak'ın aneak o gibi hallerde kullanılması icabedeceği anlaşılmış ve Enekenimizce de muvafık görülmüştür.

Demirbaş erzak listesindeki maddeler arasında mübrem bir ihtiyaç maddesi olan sigara ile kibrit bulunmadığından bunların da ilâvesi Millî Müdafaa Vekâleti mümessilinin de iştirakiyle Encümenimizce kabul edilmiş ve 20 gram sigara ile bir kutu kibrit ilâve edilmiştir.

Lâyihanın birinci maddesinin son fıkrasındaki «ihtiyaç halinde emirle yedirilir ve mübadele edilebilir» kaydı tereddüde ve iltibasa yol açabileceğinden bu madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 1. — Orduda hazer ve seferde vazife ile tujan her şahıs (subay, askerî memur, gedikli subay ve erat ile ordu emrinde çalışan ve uçan siviller ve paraşütçüler) için uçağın mürettebat ve yoleu adedine göre) uçaklarda günlük demirbaş yiyecek olarak 4 000 kaloriden aşağı olmamak ve zaruret halinde yedirilmek üzere bağlı cetveldeki grdalar bulundurulur ve bunlar icabında mübadele edilebilir.»

Lâyihanın, hayvan yemine ait olan beşinci maddesine burada lüzum görülmemiş ve bu cihet esasen diğer mevzuatla halledilmiş olduğunun beyan edilmesine binaen Millî Müdafaa mümessilinin de muvafakatiyle lâyihadan çıkarılmıştır.

Bu suretle tadilen tanzim edilen bu kanun lâyihası havalesi mucibince Bütçe Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

M. M. En. Reisi	M. M.	Kâtip Na.
Sinop	Ağrı	Isparta
C. K. Inceday	II. Tuğaç	C. Tüzemen
Bolu	Bursa	Çankırı
Korgl. A. Alptogan	Gl. A. Atlı	Dr. A. Arkan
Diyarbakır	Erzurum	Erzurum
Gl. K. Seviçtekin	A. Akyürek	Gl. Z. Soydemir
Gaziantep	Gümüşane	Hatay
Dr. M. Canbolat	Ş. Erdoğan	Gl. E. Durukan
Kars	Kayseri	Kırklareli
Gl. H. Durudoğan	N. Toker	Korgl. K. Doğan
Kocaeli	Mardin	Muğla
Gl. M. Bakû	Dr. A. Uras	S. Güney
Siirt	Tekirdağ	Tokad
B. Türkay	R. Apak	S. Çelikkol

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
Mazbata No. 83
Esas No. 1/197

5. VI. 1944

Yüksek Reisliğe

Ordu uçaklarına mahsus demirbaş yiyecek hakkında Millî Müdafaa Vekilliğince hazırlanıp Başvekâletin 24. I. 1944 tarihli ve 6/249 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâiyhası Millî Müdafaa Encümeni mazbatasıyla birlikte Encümenimize tevdi buyurulmakla Millî Müdafaa Vekâleti namına salâbiyetli memurlarla Maliye Vekâleti namına Bütçe ve malî kontrol Umum Müdürü hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Kara ordusunun demirbaş erzak ihtiyacını temin eden 1960 sayılı kanunun hava ordusu ihtiyaçlarına uymayan hükümleri sebebiyle uçaklarda da havacıların ihtiyacını önliyecek şekilde demirbaş erzak bulundurulmasını sağlamak maksadıyla bu lâyihanın hazırlandığı yapılan tetkiklerden ve alman izahlardan anlaşılmiş ve lâyiha esas itibariyle kabule şayan görülmüştür.

Millî Müdafaa Encümeni lâiyhası müzakereye esas tutularak bu Encümence tadilen kaleme alınan birinci madde ile buna bağlı cetvel ve aynı Encümence kabul edilen Hükümetin iki ve üçüncü maddeleri Encümenimizce de aynen kabul edilmiş ve dördüncü maddenin ifadesini tanzih maksadıyla (Şahıslara) kelimesi (Şahıslardan da) şekline çevrilmiş ve beşinci madde olarak mezkûr encümence kabul edilen Hükümetin altıncı maddesi ibare değişikliği ile ve Hükümetin yedinci maddesi altıncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Reis V.	M. M.	Kâtip
Kastamonu	Tokad	İstanbul
T. Coşkan	II. N. Keşmir	F. Öymen
Bahkesir	Bitlis	Çanakkale
S. Örgüven	B. Osma	S. T. Arsal
Diyarbakır	Edirne	Eskişehir
Ş. Utuğ	M. N. Gündüzalp	Y. Abadan
Giresun	İsparta	İstanbul
A. Sayar	M. Karaağaç	II. Kortel

İstanbul	İzmir	Kayseri
II. Ülkmen	M. Bırsel	F. Baysal
Manisa	Rize	Tokad
F. Kurdoğlu	T. B. Balta	R. Sevengil
Yozgad	Zonguldak	Zonguldak
A. Sungur	E. Erişirgil	H. A. Kuyucak

1. Lâyihanın 3 nü maddesindeki (Hazır gıda) tabiriyle başlıktaki (Demirbaş yiyecek) tabirinin tevhit edilmesi lâzımdır.

2. 3 nü maddede yazılı (Yemek bedeli) hava ordusunda mevcut değildir. Mezkûr tabirin bu kanundaki yeri yoktur.

3. Mezkûr 3 nü madde mucibince (Demirbaş yiyecek verildiği müddetçe tâyin istihkakının kesilmesi bahsine gelince:

Lâyihaya konulan bu ifade ile subayların ve ya memurların tayyarede zaruri hallerde yiyecekleri demirbaş erzakın bedelinin kanunu mahsusuna göre almakta oldukları tayin bedelinden kesilmesi kastedilmektedir.

Halbuki subay ve memurlara er tayinleri gerek aynen ve gerek bedelen olsun ay iptidalarında verilir. Bu takdirde bir tayyareciden kesilmesi icabedecek olan bir günlük istihkak bedelinin bir sonraki ay er tayini istihkakından mahsup edilmesi zaruri olacaktır. Eğer alâkalı subay veya memur er tayin istihkakını aynen almakta ise kesilmesi lâzımgelen paraya karşı ayniyattan eksik verilmesi icabedecektir.

Bilhassa seferde, muhaberele esnasında daimî tebeddülât ve harekât içinde bunca malzeme sarfiyatı ve insan zayıatı arasında böyle üç beş kuruluk hesaplara maddten imkân bulunamıyacağı izahtan müstağnidir.

Lâyihanın 4 nü maddesinde mürettebattan başka tayyarede bulunacak olan subay vesair şahısların yiyecekleri demirbaş erzakın bedelinin alınmıyacağı sarahaten yazılıdır.

Mürettebattan olan bir subayla mürettebattan olmayan bir subay aynı tayyarede yanyana

vazife gördükleri halde bunların zaruret halinde yemek mecburiyetinde kalacakları demirbaş erzakın bedelinin birinden alınıp diğerinden alınmaması bittabi uygun olmaz. Lâyihamın 3 neü ve 4 neü maddeleri tezat halindedir.

Binaenaleyh lâyihamın bu şekilde Heyeti Umumiyeye sevkine muhalif bulunurum.

5. VI. 1944

Aydın Mebusu
Gl. Refet Alpman

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Ordu uçaklarına mahsus demirbaş yiyecek kanun lâyihası

MADDE 1. — Orduda gerek hazaarda ve gerekse seferde vazife ile uçan her şahıs (subay, askerî memur, gedikli subay, erat ile ordu emrinde çalışan ve uçan siviller ve paraşütçüler) için (uçanın mürettebat ve yoleu adedine göre) uçaklarda günlük demirbaş yiyecek olarak (4 000 kaloriden aşağı olmamak üzere) ilişik cetvelde yazılı hazır gıdalar bulundu-rulur. İhtiyaç halinde emirle yedirilir ve mübadele edilebilir.

MADDE 2. — Muayyen bir müddet sonra bozulması muhtemel olan bu gıdalar bozulmadan evvel birlik komutanının emriyle erlere günlük gıda olarak kısmen veya tam olarak aynen yedirilir.

Bu gıdalar kısmen yedirildiği takdirde Taymat ve Yem Kanunu gereğince yapılacak mübadelede bedele bakılmıyarak 3 200 den aşağı ve 4 000 den yukarı olmamak üzere kalori temini esas tutulur.

MADDE 3. — Hazır gıda verildiği müddetçe kanunlarma göre verilen diğer bileümle yiyecek, yemek bedeli ve er tayın istihkakları verilmez.

MİLLÎ MÜDAFAA ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Ordu uçaklarına mahsus demirbaş yiyecek kanun lâyihası

MADDE 1. — Orduda hazaarda ve seferde vazife ile uçan her şahıs (subay, askerî memur, gedikli subay ve erat ile ordu emrinde çalışan ve uçan siviller ve paraşütçüler) için (uçanın mürettebat ve yoleu adedine göre) uçaklarda günlük demirbaş yiyecek olarak 4 000 kaloriden aşağı olmamak ve zaruret halinde yedirilmek üzere bağlı cetveldeki gıdalar bulundu-rulur ve bunlar icabında mübadele edilebilir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 neci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 neü maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Ordu uçaklarında bulundurulacak demirbaş yiyecek hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Millî Müdafaa Encümeninin birinci maddesi aynen.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen.

Hü.

M. M. E.

B. E.

MADDE 4. — Mürettebattan başka Hükümetçe askeri uçakla seyahat ettirilen şahıslara birinci madde mucibince verilecek gıdanın bedeli alınmaz.

MADDE 5. — Hava ordusundaki bir hayvanın günlük demirbaş yemi Tayinat ve Yem Kanununun 33 neü maddesini tadil eden 27.V.1928 gün ve 1257 sayılı kanunun 1 nei maddesinde yazılı yem istihkakından yalnız arpa ve yulaftan ibarettir.

MADDE 6. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 7. — Bu kanunun hükümlerini icraya Millî Müdafaa ve Maliye Vekilleri memurdur.

MADDE 4. — Hükümetin 4 neü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Hükümetin 6 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Hükümetin 7 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Mürettebattan başka Hükümetçe askeri uçaklarla seyahat ettirilen şahıslardan da birinci madde mucibince verilecek gıdanın bedeli alınmaz.

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 6. — Hükümetin yedinei maddesi aynen.

Bş. V.

Ad. V.

Ş. Saracoğlu

R. Türel

M. M. V.

Da. V.

A. R. Artunkal

Hilmi Uran

Ha. V.

Ma. V.

N. Menemencioğlu

F. Ağralı

Mf. V.

Na. V.

Yücel

Sırrı Day

Ik. V.

S. İ. M. V.

Fuad Sirmen

Dr. H. Alataş

G. İ. V.

Zr. V.

Suad II. Ürgüblü

Ş. R. Hatipoğlu

Mü. V.

Ti. V.

A. F. Cebesoy

C. S. Siren

Hükümetin tekiğine bağlı

CETVEL

Ordu uçaklarına mahsus demirbaş yiyecek maddelerini gösterir cetvel

Cinsi	Miktarı gram	Kalori	İzahat
Peksimet	550	1937	
Kondense süt (şekerli)	100	315	
Peynir	100	393	(Kalay yapraklarına sarılmış)
Et konservesi	500	504	
Çay	3		(Ağızları yaylı kapaklı yarım litrelik kırılmaz
Şeker	100	410	termozlar içinde hazırlanmış olarak bulundurulur)
Çikolata	100	610	
Kanyak	125		
Madeni suyu	1/2 litre		(Ağızları oksijen şişesi gibi yaylı kapaklı şişe- lerde bulundurulur)
		4169	

Milli Müdafaa Encümeninin değiştirişine bağlı

CETVEL

Ordu uçaklarına mahsus demirbaş yiyecek maddelerini gösterir cetvel

Cinsi	Miktarı Gram	Kalori	İzahat
Peksimet	550	1937	
Kondenke süt (şekerli)	100	315	
Peynir	100	393	(Kalay yapraklarına sarılmış).
Et konservesi	500	504	
Çay	3		
Şeker	100	410	(Ağızları yaylı kapaklı yarım litrelik kırılmaz termozlar içinde hazırlanmış olarak bulunur).
Çikolâta	100	610	
Kanyak	125		
Madensuyu	1/2 litre		(Ağızları oksijen şişesi gibi yaylı kapaklı şişe- lerde bulundurulur).
Sigara	20		
Kibrit	1 kutu		
		4169	

Muamele vergisi kanununun 10 ncu maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun lâiyhası ve Maliye ve Bütçe Encümenleri mazbataları (1/180)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât U. Müdürlüğü

Kararlar Müdürlüğü

Sayı : 6/4281

29 . XII . 1943

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununun 10 neu maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Maliye Vekilligince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 20 . XII . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Mucip sebepler

12 nisan 1332 tarihinde kabul ve 15 nisan 1332 tarihinde takvimi vekayi resmî ceridesinde neşrolunan nizamname ile tesis edilmiş olup erkek, kadın, çocuk şubeleriyle irathaneden müteşekkil bulunan ve nizamnamede yazılı evsaftaki aceze ve etfalı kabul ile bunların işe ve ibatesini temin eylemekte olan darülaceze müessesesi, 21 nei maddesine göre, acezeden işe muktedir bulunanları kendisine ait mütedavil sermaye atelyelerinde bedenî ve dimağî kabiliyetleriyle mütenasip sanatlarda işgal ettirmektedir.

Bu müessesede bu maksatla terzilik, kunduracılık, marangozluk, çorapçılık, demircilik, nessascılık gibi en ziyade işe yarıyan sanatlar işletilerek vücade getirilen maddelerle, aceze ve etfalın ihtiyaçları temin olunmakta ve fazlası satılarak bedelinden nizamnamesine göre çalışan aceze ve etfalın yevmiyeleri çıktıktan sonra mütebaki miktar darülacezeye irat kaydedilmektedir.

Mezkûr müessese, esas itibariyle aceze ve etfalın işe ve ibatesini temin etmek noktasından bir hayır müessesesi olarak kurulmuş olduğu gibi, çocuklara sanat öğretmek gibi terbiyevî bir gaye de taşımaktadır.

Binaenaleyh arzulanan esbaba binaen müessesede mevcut mütedavil sermaye atelyelerinin 3843 sayılı kanunla, ek ve tadilleri mucibince muamele vergisinden muaf tutulması icabetmekte ve bu maksadı teminen 3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununun 10 neu maddesinin sonuna (9) sayılı fıkra eklenmiş bulunmaktadır.

Maliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye Encümeni

Esas No. 1/180

Karar No. 20

8 . IV . 1944

Yüksek Reisliğe

3843 sayılı Muamele Vergisi kanununun 15 nci maddesine bir fıkra eklenmesi için hazırlanan kanun lâyihası Maliye Vekâleti mümessilinin huzuriyle Encümenimizde müzakere olundu.

Darülaceze, esas itibariyle aceze ve yocukların işçileri ve barındırılmaları maksadiyle kurulmuş ve aynı zamanda çocuklara sanat öğretmek gibi terbiyevi gayede taşıyan bir hayır müessesesi olduğuna bu müessesede mevcut mütedavil sermayeli atelyelerin 3343 sayılı kanunla ek ve tadilleri mucibince tabi buldukları muamele vergisinden muaf tutılmalarını temin maksadiyle hazırlanmış bulunan kanun lâyihası Encümenimizce muvafık görüldü.

Aynı hayır maksadiyle kurulmuş olan Yardım sevenler cemiyetinin de bu lâyiha ile Darül-

aceze müessesesine temin olunan muafiyetten faydalanmasını yerinde bulan Encümenimiz bu maksadı temin için birinci maddeye « ve Yardım Sevenler Cemiyet » ibaresini ilâve eylemiştir.

Havalesi mucibince Bütçe Encümenine tevdi buyurulmak üzere kanun lâyihası Yüksek Reisliğe sunuldu.

Maliye En. Rs.	M. M.	Kâtip
İstanbul	Aydm	Ankara
A. Bayındır	A. Menderes	M. Aksoley
Afyon K.		Antalya
İ. H. Baltacıoğlu		H. T. Dağhoğlu
Antalya	Kastamonu	Malatya
Dr. G. Kahraman	H. Çelen	M. N. Zabcı
Tekirdağ		Tokad
E. Ataç		C. Kovalı

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

Mazbata No. 80

Esas No. 1/180

5 . VI . 1944

Yüksek Reisliğe

3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununun 10 ncu maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Maliye Vekilligince hazırlanan ve Başvekâletin 29 birinci kânun 1943 tarih ve 6/4281 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Maliye Encümeni mazbatasıyla birlikte Encümenimize tevdi buyurulmakla Maliye Vekilliginin salâhiyetli memuru hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Lâyiha, Darülacezede mütedavil sermaye ile işletilen atelyelerin muamele vergisinden muaf tutulmalarını temin maksadiyle hazırlanmış ve Maliye Encümeninde müzakeresi sırasında, Yardım Sevenler Cemiyetinde mütedavil sermaye ile işleyen atelyeler de bu muafiyetin şumulü içine alınmıştır.

Maliye Encümeninin, Hükümetle mutabık

olarak yaptığı bu tadil Encümenimizce de yerinde görülmüş, bu iki hayır müessesesine ait atelyelerin muamele vergisinden istisnasını temin edecek olan Maliye Encümeni teklifi aynen kabul olunmuştur.

Umumî Heyetin tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis V.	M. M.	Kâtip
Kastamonu	Tokad	İstanbul
T. Coşkan	H. N. Keşmir	F. Öymen
Bitlis	Giresun	İstanbul
B. Osma	A. Sayar	H. Kortel
İstanbul	İzmir	Kayseri
H. Ülkmen	M. Bırsel	F. Baysal
Rize	Tokad	Yozgad
T. B. Balta	E. A. Sevengil	A. Sungur

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

3843 sayılı Muamele vergisi Kanununun 10 ncu maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun lâ-yihası

MADDE 1. — 28 . V . 1940 tarih ve 3843 sayılı Muamele vergisi Kanununun 10 ncu maddesinin sonuna aşağıda (9) sayılı fıkra eklenmiştir.

9) Darülaceze mütedavil sermaye atelyeleri

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini yürütmeğe Adliye, Maliye, İktisat, Gümrük ve İnhisarlar Vekilleri memurdur.

20 . XII . 1943

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	A. R. Türel	A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
Hilmi Uran	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	Sırrı Day	Fuad Sirmen
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	Suat H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
A. F. Cebesoy		Celâl Sait Siren

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununun 10 ncu maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun lâ-yihası

MADDE 1. — 25 . V . 1940 tarih ve 3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununun 10 ncu maddesinin sonuna aşağıdaki (9) sayılı fıkra eklenmiştir.

9) Darülaceze ve Yardım Sevenler Cemiyeti mütedavil sermaye atelyeleri.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

